

บทที่ 4

วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาลักษณะการ ประทุษวาจา ของผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์

ในบทนี้ ผู้เขียนจะได้วิเคราะห์ถึงปัญหาการกระทำความผิดลักษณะการประทุษวาจาตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศเพื่อกำหนดความรับผิดชอบลักษณะการประทุษวาจาตามประมวลกฎหมายอาญา วิเคราะห์ปัญหาการกำหนดบทนิยาม และการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาสำหรับการกระทำความผิดลักษณะการประทุษวาจาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ตลอดจนแนวโน้มในการกำหนดความรับผิดชอบสำหรับผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่ระงับหรือนำออกไปซึ่งข้อความอันมีลักษณะเป็นการประทุษวาจา ในระบบข้อมูลของตนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ปัญหาการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาสำหรับความผิดลักษณะการประทุษวาจาตามประมวลกฎหมายอาญา

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หลายประเทศทั่วโลกประสบปัญหาการสร้างคามเกลียดชังไม่ว่าจะในรูปแบบของการพูด หรือการแสดงออกทางความหมายในรูปแบบใดก็ตามที่ส่งเสริมทัศนคติหรือการกระทำที่แบ่งแยกและดูหมิ่นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือแม้แต่นำไปสู่ให้เกิดการใช้ความรุนแรงต่อบุคคลหรือกลุ่มคนบนฐานแห่งอัตลักษณ์ร่วม (ลักษณะอันโดดเด่นซึ่งบ่งบอกถึงความเป็นตัวตนที่เชื่อมโยงผูกพันกับกลุ่มทางสังคมซึ่งบุคคลหรือกลุ่มนั้นๆ เป็นสมาชิก) เช่น เชื้อชาติ ศาสนา เผ่าพันธุ์ สีผิว เพศสภาพ เพศวิถี ความพิการ อุดมการณ์ทางการเมืองหรือลักษณะทางสังคมใดๆ อันเป็นการแบ่งแยกได้ ที่กล่าวมานี้เราเรียกว่า "การประทุษวาจา" หรือ "Hate Speech" ซึ่งอาจจะเป็นการโจมตีด้วยคำพูด การคุกคาม การดูถูกดูหมิ่น หรือแม้แต่ว่าการล้อเลียนหรือทำให้ขบขันก็ได้¹

¹ พิรงรอง รามสูต. (2558). *ประทุษวาจา (hate speech) เบื้องต้น สำหรับสังคมไทย*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.tcijthai.com/news/2015/11/archived/5385>. [2563, 11 กรกฎาคม]

ในกรณีของประเทศไทยนั้น การกล่าววาทะที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง มักจะไม่พูดถึงเรื่องความแตกแยกในประเด็นเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา หรือหรือลักษณะที่แตกต่างกันทางกายภาพเท่าใดนัก แต่การกล่าววาทะที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังในประเทศไทยส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การปะทะคารมหรือโต้ตอบกันด้วยคำพูดที่รุนแรงระหว่างกลุ่มคนที่มีความเชื่อทางการเมืองตรงกันข้ามหรือมีความนิยมชมชอบในตัวผู้นำที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งจากการศึกษาไม่ปรากฏว่าประเทศไทยมีกฎหมายที่เข้าไปควบคุมการกล่าววาทะที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังเช่นว่านั้นโดยตรงแต่จะใช้การดำเนินคดีอาชญาฐานดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาทเป็นทางออกในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของกฎหมายเท่าใดนัก

การใช้วาทะสร้างความเกลียดชัง หรือการประทุษวาทะ เป็นปัญหาที่สะสมมานานแต่ยังไม่มียกกฎหมายบังคับใช้ในปะเทศไทย โดยความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับการประทุษวาทะที่มีอยู่ได้แก่ ความผิดฐานยุยงปลุกปั่นในมาตรา 116 ความผิดฐานหมิ่นประมาท ความผิดฐานคุกคาม ช่มเหง ตามมาตรา 397 หรือความผิดเกี่ยวกับศาสนา ยังไม่ครอบคลุมถึงการกระทำลักษณะการประทุษวาทะ กล่าวคือ

ความผิดฐานยุยงปลุกปั่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 116 ที่บัญญัติว่า ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือหรือวิธีอื่นใดอันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต

(1) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขืนใจ หรือใช้กำลังประทุษร้าย

(2) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร หรือ

(3) เพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี

ในส่วนนี้ จะเห็นว่าแม้ในอนุมาตรา 2 ของมาตรานี้ จะบัญญัติถึงกรณีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำลักษณะเป็นการประทุษวาทะ แต่มาตราดังกล่าวก็ได้จำกัดไว้เพียงแค่กรณีของความปั่นป่วน ความกระด้างกระเดื่อง ถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักรเท่านั้น

หากพิจารณาความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 มาตรา 327 และมาตรา 328 นั้น ถูกจำกัดไว้เฉพาะการกระทำอันเกิดแก่ชื่อเสียงของบุคคลอื่น ทำให้ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง และการกระทำนั้นมิผลก่อให้เกิดความเสียหายอยู่ในขอบเขตที่จำกัด แต่หากการกระทำดังกล่าวเป็นการติชมด้วยความเป็นธรรมซึ่งบุคคลตามวิสัยของประชาชนย่อมกระทำได้ก็ จะได้รับการยกเว้นความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 329 และเมื่อพิจารณาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำผิดลักษณะการประทุษวาทะ จะเห็นว่าการกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดความ

เสียหายที่รุนแรงและมีของเขตความเสียหายที่กว้าง มีผลกระทบโดยตรงต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมากกว่า

ความผิดฐานคุกคาม ข่มเหง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2558 กฎหมายมุ่งเน้นคุ้มครองการกระทำความผิดเพียงเล็กน้อย เช่น การทำให้อับอาย หรือเคียดแค้นรำคาญ ซึ่งเป็นความผิดหลุโทษ และหากพิจารณาเรื่องการคุกคามทางเพศแล้วนั้น จะเห็นว่า การคุกคาม หมายถึง การทำให้หวาดกลัว ส่วนการประทุษวาจาไม่จำเป็นต้องให้เกิดความหวาดกลัว แต่เป็นการช่วยให้เกิดความเกลียดชัง โดยอาศัยความแตกต่างทางเพศ หรือรสนิยมทางเพศของกลุ่มบุคคล ดังนั้นจึงไม่อาจนำบทบัญญัติในเรื่องของการคุกคาม ข่มเหง ตามประมวลประมวลกฎหมายอาญามาใช้กับการประทุษวาจาได้

ความผิดเกี่ยวกับศาสนาตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 206 ถึงมาตรา 208 แม้จะให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับการดูหมิ่นเหยียดหยามศาสนา แต่กฎหมายดังกล่าวมุ่งคุ้มครองในเชิงรูปธรรมเท่านั้น จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่ควบคุมการกระทำลักษณะการประทุษวาจาได้โดยสมบูรณ์

หากพิจารณาการตีความกฎหมายอาญา จะต้องตีความโดยเคร่งครัดตามตัวบทกฎหมาย โดยจะนำหลักจารีตประเพณี หรือบทกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง อีกทั้งหลักกฎหมายทั่วไปมาใช้ในการตีความกฎหมายอาญาไม่ได้

หากพิจารณาจากพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก ก็ได้มีข้อกำหนดถึงการกระทำลักษณะการประทุษวาจาไว้หลายฉบับ ไม่ว่าจะเป็นปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal declaration of Human Rights หรือ UDHR) ได้กำหนดไว้ในข้อ 7 ว่า “ทุกคนเสมอภาคกันตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันจากการเลือกปฏิบัติใดๆ อันเป็นการล่วงละเมิดปฏิญญานี้ และจากการยุยงให้เกิดการเลือกปฏิบัติดังกล่าว” ส่วนอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination หรือ CERD) ได้กำหนดไว้ในข้อ 4 โดยสรุปความได้ว่า รัฐภาคีจะต้องต่อต้านการโฆษณาชวนเชื่อที่มุ่งตั้งอยู่บนฐานความคิดของความเหนือกว่าทาง ชาติหรือกลุ่มบุคคลตามสีผิวหรือชาติกำเนิด และต่อต้านความพยายามในการสร้างความชอบธรรมหรือการส่งเสริมความเกลียดชังระหว่างชาติหรือการเลือกปฏิบัติในรูปแบบใดก็ตาม

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 (International Covenant on Civil and Political Rights หรือ ICCPR) แม้จะมีข้อกำหนดให้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเอาไว้ในข้อที่ 19 แต่หากการแสดงความคิดเห็นนั้น เป็นการสนับสนุนให้เกิดความเกลียดชังในชาติ เผ่าพันธุ์ หรือศาสนา ซึ่งช่วยทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติ การเป็นปฏิปักษ์ หรือการใช้ความรุนแรง เป็นสิ่งต้องห้ามตามกฎหมาย ดังที่กำหนดไว้ในข้อ 20 (2)

ในส่วนของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเอง แม้จะมีได้มีข้อห้ามเกี่ยวกับการประทุษวาจาเอาไว้ แต่หากพิจารณาใน หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา 50 ซึ่งกำหนดไว้ว่า บุคคลมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (2) ป้องกันประเทศ พิทักษ์รักษาเกียรติภูมิผลประโยชน์ของชาติและสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งให้ความร่วมมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (3) ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
- (4) เข้ารับการศึกษาบวชใน การศึกษาภาคบังคับ
- (5) รับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ
- (6) เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม
- (7) ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ
- (8) ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม
- (9) เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ
- (10) ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ

จะเห็นได้ว่า ในข้อที่ 6 ได้กำหนดให้การเคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม เป็นหน้าที่ของประชาชนชาวไทยที่ต้องถือปฏิบัติตาม

โดยสรุปแล้ว เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เป็นสิ่งที่แสดงออกภายนอก หากกระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่นซึ่งได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกันแล้วย่อมถูกจำกัดได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากเป็นการแสดงความคิดเห็นที่ไม่มีคุณค่า หรือมีคุณค่าน้อยมากเมื่อเทียบกับผลกระทบที่จะเกิดจากปัจเจกบุคคลหรือสังคมโดยรวมแล้ว การประทุษวาจาก็เป็นตัวอย่างหนึ่ง

ของการแสดงความคิดเห็นที่มีคุณค่าน้อยเมื่อเทียบกับความเกลียดชังและความรุนแรงที่จะตามมา จึงไม่ควรได้รับการปกป้องจากรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน หลายประเทศตระหนักถึงความจำเป็นดังกล่าว จึงได้มีการตรากฎหมายเพื่อควบคุมการแสดงออกที่มีลักษณะเป็นการประทุษวาจาโดยกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญา เช่น ประเทศเยอรมนี แคนาดา ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา นิวซีแลนด์ เนเธอร์แลนด์ แอฟริกาใต้ สหราชอาณาจักร และประเทศ สิงคโปร์ เป็นต้น ในขณะที่ประเทศไทยเอง ยังไม่มีกฎหมายควบคุมเรื่องดังกล่าวโดยสมบูรณ์ซึ่งเป็นเรื่องน่าแปลกใจสำหรับประเทศไทยที่เป็นภาคีแห่งกฎหมายระหว่างประเทศที่ได้กล่าวถึงการควบคุมการกระทำลักษณะเป็นการประทุษวาจา ทั้ง 3 ฉบับ แต่กลับไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวเท่าที่ควร

ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ผู้เขียนจึงเห็นควรให้มีการกำหนดความรับผิดชอบลักษณะการประทุษวาจาไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งหากพิจารณาถึงการกระทำลักษณะประทุษวาจาแล้วนั้น จะเห็นว่ามิได้ลักษณะใกล้เคียงกับการกระทำฐานยุยงปลุกปั่น ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 116 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือ หรือวิธีอื่นใดอันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต...” ดังนั้น จึงเหมาะแก่การกำหนดความรับผิดชอบลักษณะประทุษวาจาให้ชัดเจนในมาตรานี้

4.2 วิเคราะห์ปัญหาการกำหนดบทนิยาม และการกำหนดความรับผิดทางอาญาสำหรับความผิดลักษณะการประทุษวาจา ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

จากการศึกษากฎหมายของต่างประเทศพบว่า หลายประเทศได้กำหนดให้การกระทำลักษณะการประทุษวาจาเป็นความผิดทางอาญา ไม่ว่าจะกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศนั้นๆ กฎหมายสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ หรือกฎหมายอื่นๆ มีบางประเทศ เช่น ประเทศเยอรมนี ที่นอกจากจะบัญญัติถึงการกระทำที่ยั่วก่อให้เกิดความเกลียดชังเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาแล้วนั้น รัฐบาลออกกฎหมายควบคุมการกระทำความผิดลักษณะการประทุษวาจาหรือการเผยแพร่ข่าวปลอมทางสื่อสังคมออนไลน์ไว้โดยเฉพาะ ในรูปของพระราชบัญญัติชื่อว่า Network Enforcement Act 2017 หรือประเทศสิงคโปร์เองนอกจากจะมีกฎหมายลงโทษการกระทำที่มีลักษณะเป็นการประทุษวาจาไว้หลายฉบับแล้ว แต่เมื่อไม่นานมานี้ (พ.ศ. 2562) ก็ได้มีการ

ออกกฎหมายที่ป้องกันจากข้อมูลอันเป็นเท็จในสื่อสังคมออนไลน์และการจัดการที่เหมาะสม ชื่อว่า Protection from Online Falsehoods and Manipulation Act 2019 เพื่อป้องกันการเผยแพร่ข่าวปลอม หรือข้อมูลอันเป็นเท็จในสื่อสังคมออนไลน์เช่นเดียวกัน

ประเทศไทยเองแม้จะมีการออกกฎหมายคุ้มครองการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ในชื่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าว แต่กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้มีบทบัญญัติคุ้มครองการกระทำความผิดในลักษณะการประทุษวาจาด้วย กล่าวคือ มาตรการที่กำหนดถึงความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่

มาตรา 14 ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(1) โดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา

(2) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะของประเทศ หรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน

(3) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(4) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้

(5) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (1) (2) (3) หรือ (4)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง (1) มิได้กระทำต่อประชาชน แต่เป็นการกระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ผู้กระทำ ผู้เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้เป็นความผิดอันยอมความได้

หากพิจารณาถึงการการกระทำที่เป็นความผิดตามมาตรา 14 นี้ จะเห็นได้ว่า กฎหมายดังกล่าวให้ความคุ้มครองการกระทำความผิดที่แตกต่างกันไป กล่าวคือ อนุมาตรา 1 บัญญัติถึง

การนำเข้าข้อมูลเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อนุมาตรา 2 กล่าวถึง การนำเข้าข้อมูลอันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัย ของประเทศ สาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์ สาธารณะของประเทศ หรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน อนุมาตรา 3 เป็นเรื่องของ การนำเข้าข้อมูลซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือความผิด เกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา ส่วนอนุมาตรา 4 เป็นเรื่องของการนำเข้าข้อมูล ที่มีลักษณะลามกอนาจาร ซึ่งการกระทำทั้งหมดที่กล่าวมานี้จะเป็นความผิดได้ก็ต่อเมื่อผู้กระทำ ได้นำข้อมูลดังกล่าวเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์

ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ได้เปิดช่องให้สามารถกำหนดความผิดเกี่ยวกับการนำเข้าข้อมูลเข้าสู่ระบบ คอมพิวเตอร์ อันเป็นความผิดลักษณะอื่นๆ แล้ว จึงน่าจะสามารถแก้ไขหรือกำหนดความรับผิดชอบ ของการกระทำลักษณะประทุษวาจาเพิ่มเติมในมาตรา 14 หรืออาจเพิ่มเติมมาตรา 14/1 กำหนดการ กระทำความผิดลักษณะการประทุษวาจาไว้โดยเฉพาะได้

ปัญหาต่อไปที่ต้องพิจารณา คือการกำหนดขอบเขตนิยามของการกระทำความผิดลักษณะ การประทุษวาจา ซึ่งจากการศึกษาถึงความหมายและลักษณะของการประทุษวาจา อาจสรุปให้เข้าใจ ได้ว่า การประทุษวาจา หมายถึง การแสดงออกด้วยคำพูดหรือวิธีการอื่นใด ที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง ต่อบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มีลักษณะเป็นการเหยียดหยาม ดูถูก หรือลดทอนคุณค่าของความเป็น มนุษย์ หรือเป็นการเลือกปฏิบัติ โดยอาศัยเหตุทางเชื้อชาติ ศาสนา สีผิว ภาษา สถานะทางสังคม เพศ ความพิการ อุดมการณ์ทางการเมือง เป็นต้น ในการนี้ อาจเพิ่มเติมความหมายของการประทุษ วาจาไว้ในมาตรา 3 ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ไว้ด้วย

การกำหนดความรับผิดชอบลักษณะการประทุษวาจาไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 นอกจากจะเพิ่มเติมความหมายของการประทุษวาจาไว้ใน บทนิยามแล้วนั้น อาจจะต้องกำหนดขอบเขตการกระทำความผิดที่ถึงขนาดจะต้องกำหนดโทษ ทางอาญาเอาไว้ด้วย โดยพิจารณาจากระดับความรุนแรงของการประทุษวาจา ซึ่งจากการศึกษา ถึงระดับความรุนแรงของการประทุษวาจา พบว่า ความรุนแรงของการประทุษวาจาในระดับ 1-2 เป็นเพียงความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือเป็นการตั้งใจแบ่งแยก/กีดกัน/สร้างความเป็นเขา-เรา ต่อกลุ่มเป้าหมายเท่านั้น ส่วนความรุนแรงของการประทุษวาจาในระดับ 3-4 มีระดับที่รุนแรงกว่า คือเป็นการขั้วๆให้เกิดความเกลียดชังต่อกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนเป็นการขั้วๆให้มีการใช้ความ

รุนแรงต่อกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการประทุษวาจาที่จะเป็นความผิดทางอาญาได้นั้น จะต้องมีความรุนแรงถึงขั้นชั่วร้ายให้เกิดความเกลียดชัง หรือใช้ความรุนแรงต่อกลุ่มบุคคล

จากที่วิเคราะห์มาแล้วข้างต้น ผู้เขียนมีความเห็นว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 กำหนดความรับผิดของผู้ที่นำเข้าสู่ข้อมูลในลักษณะต่างๆ ที่เป็นความผิดไว้ในมาตรา 14 การกำหนดความรับผิดของผู้ที่นำเข้าสู่ข้อมูลที่มีลักษณะเป็นการประทุษวาจา ก็ควรบัญญัติไว้ในมาตรา 14 เช่นเดียวกัน แต่ทั้งนี้ ผู้เขียนเห็นว่าการกระทำลักษณะเป็นการประทุษวาจาที่ชั่วร้ายให้เกิดความเกลียดชัง หรือใช้ความรุนแรงต่อกลุ่มบุคคล ควรกำหนดโทษของผู้กระทำความผิดไว้หนักกว่าโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 14 (ระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ) ดังนั้น จึงเห็นควรให้เพิ่มมาตรา 14/1 เพื่อกำหนดความรับผิดของผู้ที่นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ อันมีลักษณะเป็นการประทุษวาจา โดยมีเจตนาให้เกิดความเกลียดชัง หรือใช้ความรุนแรงต่อกลุ่มบุคคล ไว้เป็นการเฉพาะ

4.3 การกำหนดความรับผิดทางอาญาสำหรับผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่ระงับหรือนำออกไป ซึ่งข้อความลักษณะเป็นการประทุษวาจา ในระบบข้อมูลของตน

การแสดงความคิดเห็นที่เข้าข่ายการประทุษวาจาในสื่อสังคมออนไลน์ หากจะพิสูจน์หาตัวผู้กระทำความผิดอาจเป็นไปได้ว่ายากลำบาก เนื่องจากการกระจายข้อมูลในสื่อสังคมออนไลน์ที่รวดเร็ว และในบางครั้งผู้กระทำความผิดมิได้ใช้ชื่อจริงนามสกุลจริงประกอบการแสดงความคิดเห็น ดังนั้น จึงต้องดำเนินการเอาผิดกับผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ก่อน เพราะสามารถหาตัวได้ง่ายกว่า

จากการศึกษาถึงการกำหนดความรับผิดทางอาญาสำหรับความผิดลักษณะการประทุษวาจาตามพระราชบัญญัติ Network Enforcement Act 2017 ของประเทศเยอรมนี และพระราชบัญญัติ Protection from Online Falsehoods and Manipulation Act 2019 ของประเทศสิงคโปร์ จะเห็นว่า ในกฎหมายทั้งสองฉบับนี้ มีการกำหนดความรับผิดทางอาญาแก่ผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่ระงับหรือนำออกไปซึ่งข้อความอันมีลักษณะเป็นการประทุษวาจา หรือข้อความอันเป็นเท็จต่างๆ แทนที่จะบังคับเอากับผู้กระทำความผิดเอง โดยเฉพาะพระราชบัญญัติ Network Enforcement Act 2017 ของประเทศเยอรมนี ที่กำหนดเรื่องการกระทำความผิดลักษณะการประทุษวาจาไว้ ซึ่งผู้เขียนจะได้ทำการวิเคราะห์ถึงการนำแนวทางการกำหนดความรับผิดทางอาญาของผู้ให้บริการตามกฎหมายฉบับนี้ มากำหนดความรับผิดทางอาญาของผู้ให้บริการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ของประเทศไทยต่อไป

สำหรับความรับผิดชอบของผู้ให้บริการพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 15 ดังนี้

มาตรา 15 ผู้ให้บริการผู้ใดให้ความร่วมมือ ยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจให้มีการกระทำความผิดตามมาตรา 14 ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามมาตรา 14

ให้รัฐมนตรีออกประกาศกำหนดขั้นตอนการแจ้งเตือน การระงับการทำให้แพร่หลายของข้อมูลคอมพิวเตอร์และการนำข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นออกจากระบบคอมพิวเตอร์

ถ้าผู้ให้บริการพิสูจน์ได้ว่าตนได้ปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามวรรคสอง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

จะเห็นได้ว่าในมาตรา 15 นี้ กำหนดให้ผู้ให้บริการที่ให้ความร่วมมือ ยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจให้มีการกระทำความผิดตามมาตรา 14 ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เช่นเดียวกับผู้กระทำความผิด ซึ่งการกระทำความผิดตามมาตรา 14 นั้น ไม่ครอบคลุมไปถึงการกระทำลักษณะการประทุษวาจาด้วย ดังนั้น หากมีการกำหนดให้การกระทำลักษณะการประทุษวาจาเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แล้ว ก็จะต้องกำหนดความรับผิดชอบของผู้ให้บริการให้สอดคล้องการกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

จากการศึกษาถึงทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษแล้วนั้น จะเห็นว่าคนส่วนใหญ่มักไม่เกรงกลัวต่อโทษจำคุกเท่าใดนัก เพราะบางส่วนยังเห็นว่าโทษจำคุกไม่มีจริง อีกทั้งกฎหมายไทยยังมีการกำหนดโทษให้มีการรอลงอาญาได้ ทำให้คนเหล่านั้นไม่เกรงกลัวหากได้รับโทษจำคุก แต่หากมีโทษปรับเข้าไปด้วย หรือมีโทษปรับอย่างเดียวที่มีจำนวนเงินมหาศาล จะทำให้คนเกรงกลัวไม่กล้าที่จะกระทำความผิดได้

นอกจากนี้ การกำหนดความรับผิดชอบของผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ให้ต้องรับโทษนั้น เป็นกรณีที่ต้องรับผิดชอบไม่ได้กระทำและไม่มีความเจตนาที่จะก่อให้เกิดการกระทำที่ละเมิดกฎหมายขึ้น หากแต่ต้องรับผิดชอบในผลแห่งการกระทำผิดกฎหมายของบุคคลอื่น ซึ่งได้กระทำโดยเจตนาก่อให้เกิดผลร้ายนั้นขึ้น ดังนั้น เพื่อไม่ให้ขัดต่อหลักนิติธรรม ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าโทษที่จะลงแก่ผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์นั้น ควรลงโทษไม่เกินโทษปรับ

อย่างไรก็ตาม โทษปรับเป็นโทษที่ลงแก่สถานภาพทางเศรษฐกิจของผู้กระทำผิด การกำหนดโทษปรับในทางกฎหมายจึงถือเป็นเรื่องนโยบายทางอาญา (Criminal Policy) ซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติหรือผู้ออกกฎหมายต้องคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจโดยรวมด้วย เช่น การกำหนดเพดานขึ้น

สูงสุดของจำนวนค่าปรับต้องสัมพันธ์กับสภาพทางเศรษฐกิจ ค่าของเงินในประเทศ รวมทั้งมีความยืดหยุ่นพอที่จะให้ศาลใช้กฎหมายนั้นกำหนดค่าปรับมากน้อยเพื่อให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดได้ เช่น การกำหนดขึ้นสูงแต่ไม่กำหนดขึ้นต่ำ หรือการกำหนดขึ้นต่ำแต่ไม่กำหนดขึ้นสูง ตลอดจนกำหนดทั้งขึ้นสูงและขึ้นต่ำก็ได้

การกำหนดโทษแก่ผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ หากพิจารณาตามกฎหมายของต่างประเทศ เช่น ประเทศเยอรมนี จะเห็นว่า พระราชบัญญัติ Network Enforcement Act 2017 ได้กำหนดถึงระยะเวลาในการบังคับให้ผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ จะต้องนำออกไป หรือปิดกั้นการเข้าถึงซึ่งเนื้อหาอันละเมิดต่อกฎหมายในเวลาที่กำหนด เช่น ให้นำออกภายใน 24 ชั่วโมง สำหรับเนื้อหาอันละเมิดต่อกฎหมายอย่างชัดเจน หรือภายใน 1 สัปดาห์ สำหรับกรณีที่มีความยุ่งยากซับซ้อนหากผู้ให้บริการรายใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม ผู้ให้บริการรายนั้นจะถูกลงโทษโดยการปรับจำนวนเงินขั้นต่ำห้าแสนยูโร และสูงสุดถึงห้าล้านยูโร

ในส่วนพระราชบัญญัติ Protection from Online Falsehoods and Manipulation Act 2019 ของประเทศสิงคโปร์ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่งต่อผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ในกรณีที่เนื้อหาหรือข้อความในสื่อออนไลน์ที่รัฐมนตรีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าเป็นเท็จ รัฐมนตรีอาจสั่งให้องค์กรพัฒนาสื่อในการสื่อสารข้อมูล (IMDA) สั่งให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตนั้นปิดการเข้าถึงข้อมูลนั้นได้ และหากผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง จะถือว่ามีความผิดและต้องระวางโทษปรับไม่เกินวันละ 20,000 ดอลลาร์สิงคโปร์จะเห็นว่าทั้งกฎหมายของประเทศเยอรมนีและประเทศสิงคโปร์ต่างก็กำหนดโทษปรับแก่ผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ด้วยเงินจำนวนมาก

ในการกำหนดความรับผิดแก่ผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 เมื่อได้กำหนดให้การกระทำลักษณะการประทุษวาจาเป็นความผิดและกำหนดโทษของผู้กระทำความผิดตามที่ได้วิเคราะห์ในข้อ 4.2 แล้วนั้น ต่อมาก็ต้องกำหนดความรับผิดของผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์เอาไว้ด้วย ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่าการกำหนดความรับผิดของผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ ควรกำหนดไว้ในมาตราเดียวกันกับผู้กระทำความผิด กล่าวคือ หากกำหนดความรับผิดของผู้นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ อันมีลักษณะเป็นการประทุษวาจา โดยมีเจตนาให้เกิดความเกลียดชังหรือใช้ความรุนแรงต่อกลุ่มบุคคล ไว้ในมาตรา 14/1 ก็ควรกำหนดไว้ในวรรคสองของมาตราเดียวกันนี้ โดยกำหนดเป็นหน้าที่ของผู้ให้บริการที่ต้องระงับ หรือนำออกไปซึ่งข้อความอันมีลักษณะเป็นการประทุษวาจานั้น ภายในเวลาที่กำหนด นับแต่ได้รับแจ้ง หากผู้ให้บริการไม่ปฏิบัติก็จะถูกลงโทษตามกฎหมาย ทั้งนี้ ในส่วนของช่องทางกรรณการร้องเรียน หรือแจ้งข้อมูลนั้น อาจต้อง

อาศัยมาตรการในการบังคับผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ หรือแพลตฟอร์มต่างๆ ในการจัดให้มีช่องทางการร้องเรียน หรือแจ้งข้อมูลที่เหมาะสม และให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย โดยมาตรการดังกล่าวอาจจะมีในรูปแบบของประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กำหนดมาตรการการแจ้งเรื่อง หรือร้องเรียนดังกล่าว ให้ผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ปฏิบัติตาม

สำหรับจำนวนเงินของโทษปรับนี้ ควรกำหนดเป็นเพดานขั้นสูงและขั้นต่ำ ซึ่งกฎหมายควรมีความยืดหยุ่นพอที่จะให้ศาลใช้กฎหมายนั้นกำหนดค่าปรับมากน้อยเพื่อให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดได้

อย่างไรก็ดี การลงโทษผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด และไม่มีเจตนาที่จะก่อให้เกิดการกระทำที่ละเมิดกฎหมายขึ้น แต่ต้องรับผิดชอบในผลแห่งการกระทำ ผิดกฎหมายของบุคคลอื่นนั้น อาจเป็นการไม่ยุติธรรมต่อผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรกำหนดบทกเว้นความรับผิดสำหรับผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่ต้องรับผิดชอบหากได้ปฏิบัติตามกฎหมายแล้วไว้โดยชัดแจ้งด้วย

เมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติ Network Enforcement Act 2017 ของประเทศเยอรมนี จะเห็นว่ากฎหมายดังกล่าว ได้กำหนดกรณียกเว้นที่จะไม่บังคับโทษกับผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ หากผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ดังกล่าวได้ทำข้อตกลงไว้กับหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจในเรื่องของระยะเวลาที่นานกว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้ 24 ชั่วโมงดังกล่าวตามความในพระราชบัญญัตินี้ ข้อยกเว้นดังกล่าวกำหนดขึ้นเพื่อความยืดหยุ่นของการปรับใช้กฎหมายให้เหมาะสมกับกรณีในทางปฏิบัติกรณานี้เนื้อหาที่ละเมิดต่อกฎหมายดังกล่าวออกจากเว็บไซต์ หรือแพลตฟอร์มของผู้ให้บริการในลักษณะดังกล่าวนี้ อาจจะไม่สามารถทำได้ในระยะเวลาอันสั้น กรณีดังกล่าวนี้ ผู้ให้บริการสามารถที่จะทำข้อตกลงกับหน่วยงานที่มีอำนาจรับผิดชอบในการที่จะขยายระยะเวลาเพื่อความเหมาะสมตามแต่กรณี

พระราชบัญญัติ Protection from Online Falsehoods and Manipulation Act 2019 ของประเทศสิงคโปร์ ก็ได้กำหนดข้อยกเว้นสำหรับผู้ให้บริการหรือเจ้าหน้าที่พนักงานหรือตัวแทนของผู้ให้บริการดังกล่าวสำหรับสิ่งที่ทำหรือละเว้นที่จะกระทำด้วยความระมัดระวังตามสมควรและด้วยความสุจริตใจในการปฏิบัติตามคำสั่งปิดกั้นการเข้าถึงของ IMDA แล้วนั้น ไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่งหรือทางอาญา

ในส่วนของพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 15 ซึ่งได้กำหนดข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ให้บริการไว้ในวรรคสามว่า “ถ้าผู้ให้บริการพิสูจน์ได้ว่าตนได้ปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามวรรคสองผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ” สำหรับประกาศของ

รัฐมนตรีดังกล่าวนั้น ได้กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง ขั้นตอนการแจ้งเตือน การระงับการทำให้แพร่หลายของข้อมูลคอมพิวเตอร์ และการนำข้อมูลคอมพิวเตอร์ออกจากระบบคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560

การกำหนดข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ให้ไม่ต้องรับโทษหากได้กระทำตามกฎหมายแล้วนั้น เมื่อกำหนดความรับผิดแก่ผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ก็ต้องกำหนดข้อยกเว้นดังกล่าวไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกันนี้ โดยอาจเพิ่มเติมในบทบัญญัติมาตรา 14/1 ที่ผู้เขียนกำหนดให้เพิ่มความรับผิดลักษณะการประทุษวจาก่อนหน้านี้ ในวรรคที่สาม กำหนดให้รัฐมนตรีออกประกาศกำหนดขั้นตอนการแจ้งเตือน การระงับการทำให้แพร่หลายของข้อมูลคอมพิวเตอร์ และการนำข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นออกจากระบบคอมพิวเตอร์ และข้อยกเว้นของผู้ให้บริการ โดยมีลักษณะเช่นเดียวกันกับประกาศกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา 15 และในวรรคที่สี่ของบทบัญญัติมาตราเดียวกันนี้ อาจกำหนดให้ผู้บริการไม่ต้องรับโทษหากพิสูจน์ได้ว่าตนได้ปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีดังกล่าวแล้วนั้น

สำหรับข้อยกเว้นที่กำหนดในกฎกระทรวงดังกล่าว อาจกำหนดให้ผู้ให้บริการสามารถทำความเข้าใจความตกลงกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เพื่อขอขยายระยะเวลาในการระงับหรือนำออกไปซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในระบบข้อมูลของตน ในกรณีที่ในทางปฏิบัติการนำเนื้อหาที่ละเมิดต่อกฎหมายดังกล่าวออกจากระบบข้อมูลอาจจะไม่สามารถทำได้ในระยะเวลาอันสั้น เช่น ข้อมูลนั้นอาจมีเนื้อหาที่ไม่แน่ชัดว่าเป็นการละเมิดต่อกฎหมายหรือไม่ ซึ่งอาจต้องใช้ระยะเวลาในการตรวจสอบ และหากผู้ให้บริการได้ทำความเข้าใจดังกล่าวแล้วนั้น ผู้ให้บริการไม่ต้องรับโทษหากไม่สามารถระงับหรือนำออกไปซึ่งเนื้อหาอันละเมิดต่อกฎหมายนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดตามกฎหมาย